

שילוח הקן פרק שנים עשר הולין קמא.

עין משפט גד מצוה

מסורת הש"ס

(א) [במס'א] (ב) [במס'א] (ג) [במס'א] (ד) [במס'א] (ה) [במס'א] (ו) [במס'א] (ז) [במס'א] (ח) [במס'א] (ט) [במס'א] (י) [במס'א] (יא) [במס'א] (יב) [במס'א] (יג) [במס'א] (יד) [במס'א] (טו) [במס'א] (טז) [במס'א] (יז) [במס'א] (יח) [במס'א] (יט) [במס'א] (כ) [במס'א] (כא) [במס'א] (כב) [במס'א] (כג) [במס'א] (כד) [במס'א] (כה) [במס'א] (כו) [במס'א] (כז) [במס'א] (כח) [במס'א] (כט) [במס'א] (ל) [במס'א]

תורה אור השלם

1. כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרוחים או ביצים והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לא תקח האם על הקנים: הרי"ם כ"ו
2. שלא תשלח את האם ואת הקנים יחד לך לטעם יסב קן ותאריך ימים: דברים כ"ז
3. וכבש המטורף את בניו ונצלה את כל ששורו ודחף בנים וטור וארץ יבוא אל המזבח והשם מחוץ לאהל שבעת ימים: ויקרא י"ח
4. לא תעשק את רעך ולא תגזל לא הלוקן פטלה ששיר אחר עד בקר: ויקרא ט"ג
5. וזהו כי יקרא ואיש נולד את אהו העשק אשר עשק את אהו הפקודן אשר הפקד אהו או את האבדה אשר הפקד: ויקרא ה' כ"ב

הנהגות הב"ה

- (א) נבי' אפסל לין שם אלא אפרוח לחם: (ב) שם ומאי אולמים:

הנהגות מרבי"ב

[א] נמי משה דמתחיל כיון דחמור בתשמיש המטה. כיצ' נמי טרי' דף נח טיב' כחוס' דרי' כירוף וזי' ישישיה' כסדי' מ"ש כסס' שניין' יחיה' ליה ועשה ליה' דכאן נאמר רק מתיבתא עשה: [ב] תוסי' דיה' לא תשלח דעבר ושקליה ללא עבריה וזי' כיצ' פיי על דבריהם כיצ' שמייה' לל' ריכ' דף נח ע"ה:

ליתני רובדי אילן. אע"ג דמתיא לרבייה וכ"ש מעופפת: ה"ג א"כ ליטבוב והאם רובצת עליה: לאקושי אפרוחין לביצים. למפטור מפריחים: וביצים לאפרוחים. למפטור לרבות ביצה אחת ואפרוחים וביצים רבים רובצ קנים: **מתני'** נעל את הביצים ואח"כ תורה האם עליו אם עשור מלשלה. דכיון דנטל את הביצים הוה ליה קן מומו: **גמ'** ואימא. משלה לאחיו עוד פעם שניה ותו לא: א"ל שלח לעולם משמע. ורבי דמשלה להכי הוה דלמחא: אין לי.

דלרין שלוח אלא לדבר הרשות: לדבר מלוה. כגון קן יולדת וטהרה מלוה מניין מ"ל משלה: הא לאו הכי ה"א לדבר מלוה. לא בעי שלוח והא שלוח עשה ולית הוה משלה ולא תקח ואין עשה של ולקח למטהרין: דוחה את שניהם: לא לריכא דעבר ושקליה. ואשמיעינן דחזר ומשלה ואי לא רבי דבר מלוה ה"א דהיכא דעבר ונטלה דכבר עבר על לאו דלא תקח מו לא קלא בצפיה שלוח דטהרה מלוה קלא עשה דשלוח דלכתי בעמוד ושלח קלא ואימא ליהייה. ולקמן פריך מאי אולמיה דעשה דמלוה מעשה דשילוח דינמא דנידחיה דליטריך לרבו: **דלאו עבריה.** הללו כבר עבר עליה: **הניחא למאן דסני.** במסכת מכות (דף טו.) קיימו ולא קיימו. כל מלות לית שיש בה קום עשה כגון זה שניחא הלאו לעשה דמשמע לא תקח ואם לא תקחה קיים עשה שבה כשהתרו בו לא תקח ולקחה ושלחה בתוך כדי דבור של התורה פטור ואע"פ שעבר על לא תקח דלכתי נמקי לעשה לומר אם עברת על חזרה זו עשה זה והפטור לא קיים עשה שבה תוך כדי דבור דקיי"ל כ"כ דכדור דמי כי עבר על התראה חייב אפילו שלחה אחר זמן הכל נמי איכא למימר עבריה ללא משלקחה ולא שלחה והשתא עשה הוה דליכא כ"ד אמיה ליתי עשה ולדיחי עשה להכי אילטריך קרא: **אלא למאן דסני בטלו ולא בטלו.** בטל עשה שבה לגמרי שאין יכול לקיימו עוד כגון ששחטה חייב לא בטל עשה שבה כל זמן שלא שחטה אע"פ שלא שלח מיד כשהתרו בו פטור וה"נ כל זמן שלא שחטה לא עבריה ללאו דבעמוד ושלח והפטור קלא ואחתי

לא צריכא דעבר ושקליה דלאו עבריה [ב] כו'. ממאן קשה לפי ריב"א כפי' אלו עוברין (פסחים דף מו.): דלמחר אחרתה לא לימייב הואיל וחיי לכסויי זהו דם לפור והקשה והא יום טוב עשה ולא תעשה הוה ותיקן דנטי ללא דמי מיהו אם עבר על אומרו לאו אינו

לוקה דהא דלא דמי היינו משום עשה אצל הללו כמאן דלתייה דעשה דמי ליה והכא משמע דכל זמן דלא עבר ושקליה איכא עשה ולא תעשה ולרין לומר לפירושו שמה דוקא לענין דלא לקי על אומרו ללא אצל לא מדמי ליה לגמרי: **אז**

מוסף יש"י

פטור מלשלה. דלא כיון דהכא נהו מומו קרינא כהן (עיר קדם.) קיימי ולא קיימו. ללא הניחא לעשה. קיים את העשה פטור. לא קיימו חייב. העשה חייב על לאו הוה ולכן הללו מלי כביטול העשה. משמע שעבר הללו נמנה. אצל העשה יענין לעקור ההלכות ולכביטא לריד או קיימי העשה פטור. או ליתיה (פסחים טו.) בטלו ולא בטלו. נעל את העשה חייב על הלאו. לא נעל את העשה פטור. והלאו מלי כביטול העשה ואינו נמנה עד שיטול את העשה כידים טיטול עולט שלא יוכל להתקיים עוד (שם.) שמו של הקב"ה. שבת במניניה יתן ה' איתן וי'. דכתיב ונתן את כל האלות האלה וי'. (שם.) ימחה על המים. דכתיב כוונתה ומהם אל מי המרים והכנס הכרות כפרשה ואפי' כתיב ומטה (שם.) יא.) לנזק את המטה והם טוהריו היא היא שטט כתיבה (שם.) לוקח ואינו משלה. קסבר שלח מעיקרה משמע. לא תקח האם אלא שלחה קודם לקחה. ואפי' דכתיב כתיב לא למימר לא פקד לא למימר לא להא קחת שלח ויהיה ללא שיתק לעשה. אלא לאו שקדמו עשה הוה (שם.) הו. וכיוצא בזה. משלה ואינו לוקח. קסבר שלח אחר לא תקח משמע דכתיב. וזהו ליה ניקח לעשה והם לקחת שלח (שם.)

ליתני רובדי אילן וכ"ש מעופפת מופפת איצטרך ליה דאפי' כנפיה נוגעות בקן פטור מלשלה והאנן תגן בזמן שבנפיה נוגעות בקן חייב לשלח אמר רב יהודה כי קתני מתניתין^א בגוגע מן הצד: אין שם אפרוח וכו': א"ל ההוא מרבנן לרבא אימא אפכא אין שם אפרוח אלא אחד או ביצה אחת פטור מלשלה דבעינן אפרוחים או ביצים וליכא הוי שם אפרוחים מפריחים או ביצים מוזרות חייב לשלח שנאמר קן קן מכל מקום אם כן נכתוב קרא והאם רובצת עליהם מאי יהאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לאקושי אפרוחים לביצים וביצים לאפרוחים: **מתני'** "שלחה וחזרה אפי' ארבעה וחמשה פעמים חייב שנאמר "שלחה תשלח את האם "אמר הריני נוטל את האם ומשלח את הבנים חייב שנאמר שלח תשלח את האם "אמר הריני נוטל את הבנים והחזירין ליה ואח"כ חזרה האם עליהן פטור מלשלה: **גמ'** א"ל ההוא מרבנן לרבא ואימא שלח חרא זימנא תרין זימנין א"ל שלח אפילו מכל פעמים תשלח את לי אלא לדבר הרשות לדבר מצוה מניין ת"ל תשלח מכל מקום א"ל ר' אבא בריה דרב יוסף בר רבא לרב כהנא אלא תשלח דכתב רחמנא תשלח הא לאו הכי הוה אמינא לדבר מצוה לא עשה ולא תעשה הוה ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה לא צריכא דעבר ושקלה לאם דלאו עבריה עשה הוה דאיכא ליתי עשה ולדיחי עשה קמ"ל הניחא למאן דרתי קיימו ולא קיימו אלא למאן דתני בטלו ולא בטלו כמה דלא שחטה לא עבריה ללאו ותו לר' יהודה דאמר שלח מעיקרא משמע אפי' עשה נמי ליכא אלא אמר מר בר רב אשי כגון שנמלח על מנת לשלח דלאו ליכא עשה הוה דאיכא וליתי עשה ולדיחי עשה ימי אולמיה דהא עשה מהאי עשה סלקא דעתך הואיל ואמר מר "גדול שלום שבין איש לאשתו שהרי אמרה תורה שמו של הקב"ה שנכתב בקדושה ימחה על המים והאי מצוורע כיון דכמה דלא מפרה אסור בתשמיש המטה דכתיב "וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים אהלו זו אשתו מכאן שאסור בתשמיש המטה א מהו דתימא כיון דאסור בתשמיש המטה ליתי עשה דידיה ולדיחי עשה דשלוח הקן קמ"ל: **מתני'** הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אויבר לוקה ואינו משלח והכמים אויברים "משלה ואינו לוקה זה הכלל יכל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין לוקין עליה: **גמ'** בעי רבי אבא בר מנחם טעמא דרבי יהודה משום דסבר לאו שניתק לעשה לוקין עליו או דלמא בעלמא סבר לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו והכא היינו טעמא משום דקסבר שלח מעיקרא משמע תא שמע גב וגולן ישנן בכלל מלקות דברי רבי יהודה והא הכא דלאו שניתק לעשה הוה דרחמנא אמר ילא תגזול והשיב את הגזלה שמע מינה טעמא דר' יהודה משום דקסבר לאו שניתק לעשה לוקין עליו אמר ליה ר' זירא לאו אמינא לכו כל מתניתא דלא תניא בי רבי

והוא דלכר דבעמוד ושלח והפטור קלא ואחתי

ולא צריכא דעבר ושקליה דלאו עבריה [ב] כו'. ממאן קשה לפי ריב"א כפי' אלו עוברין (פסחים דף מו.): דלמחר אחרתה לא לימייב הואיל וחיי לכסויי זהו דם לפור והקשה והא יום טוב עשה ולא תעשה הוה ותיקן דנטי ללא דמי מיהו אם עבר על אומרו לאו אינו

לוקה דהא דלא דמי היינו משום עשה אצל הללו כמאן דלתייה דעשה דמי ליה והכא משמע דכל זמן דלא עבר ושקליה איכא עשה ולא תעשה ולרין לומר לפירושו שמה דוקא לענין דלא לקי על אומרו ללא אצל לא מדמי ליה לגמרי: **אז**

מוסף יש"י

פטור מלשלה. דלא כיון דהכא נהו מומו קרינא כהן (עיר קדם.) קיימי ולא קיימו. ללא הניחא לעשה. קיים את העשה פטור. לא קיימו חייב. העשה חייב על לאו הוה ולכן הללו מלי כביטול העשה. משמע שעבר הללו נמנה. אצל העשה יענין לעקור ההלכות ולכביטא לריד או קיימי העשה פטור. או ליתיה (פסחים טו.) בטלו ולא בטלו. נעל את העשה חייב על הלאו. לא נעל את העשה פטור. והלאו מלי כביטול העשה ואינו נמנה עד שיטול את העשה כידים טיטול עולט שלא יוכל להתקיים עוד (שם.) שמו של הקב"ה. שבת במניניה יתן ה' איתן וי'. דכתיב ונתן את כל האלות האלה וי'. (שם.) ימחה על המים. דכתיב כוונתה ומהם אל מי המרים והכנס הכרות כפרשה ואפי' כתיב ומטה (שם.) יא.) לנזק את המטה והם טוהריו היא היא שטט כתיבה (שם.) לוקח ואינו משלה. קסבר שלח מעיקרה משמע. לא תקח האם אלא שלחה קודם לקחה. ואפי' דכתיב כתיב לא למימר לא פקד לא למימר לא להא קחת שלח ויהיה ללא שיתק לעשה. אלא לאו שקדמו עשה הוה (שם.) הו. וכיוצא בזה. משלה ואינו לוקח. קסבר שלח אחר לא תקח משמע דכתיב. וזהו ליה ניקח לעשה והם לקחת שלח (שם.)

ליתני רובדי אילן וכ"ש מעופפת מופפת איצטרך ליה דאפי' כנפיה נוגעות בקן פטור מלשלה והאנן תגן בזמן שבנפיה נוגעות בקן חייב לשלח אמר רב יהודה כי קתני מתניתין^א בגוגע מן הצד: אין שם אפרוח וכו': א"ל ההוא מרבנן לרבא אימא אפכא אין שם אפרוח אלא אחד או ביצה אחת פטור מלשלה דבעינן אפרוחים או ביצים וליכא הוי שם אפרוחים מפריחים או ביצים מוזרות חייב לשלח שנאמר קן קן מכל מקום אם כן נכתוב קרא והאם רובצת עליהם מאי יהאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לאקושי אפרוחים לביצים וביצים לאפרוחים: **מתני'** "שלחה וחזרה אפי' ארבעה וחמשה פעמים חייב שנאמר "שלחה תשלח את האם "אמר הריני נוטל את האם ומשלח את הבנים חייב שנאמר שלח תשלח את האם "אמר הריני נוטל את הבנים והחזירין ליה ואח"כ חזרה האם עליהן פטור מלשלה: **גמ'** א"ל ההוא מרבנן לרבא ואימא שלח חרא זימנא תרין זימנין א"ל שלח אפילו מכל פעמים תשלח את לי אלא לדבר הרשות לדבר מצוה מניין ת"ל תשלח מכל מקום א"ל ר' אבא בריה דרב יוסף בר רבא לרב כהנא אלא תשלח דכתב רחמנא תשלח הא לאו הכי הוה אמינא לדבר מצוה לא עשה ולא תעשה הוה ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה לא צריכא דעבר ושקלה לאם דלאו עבריה עשה הוה דאיכא ליתי עשה ולדיחי עשה קמ"ל הניחא למאן דרתי קיימו ולא קיימו אלא למאן דתני בטלו ולא בטלו כמה דלא שחטה לא עבריה ללאו ותו לר' יהודה דאמר שלח מעיקרא משמע אפי' עשה נמי ליכא אלא אמר מר בר רב אשי כגון שנמלח על מנת לשלח דלאו ליכא עשה הוה דאיכא וליתי עשה ולדיחי עשה ימי אולמיה דהא עשה מהאי עשה סלקא דעתך הואיל ואמר מר "גדול שלום שבין איש לאשתו שהרי אמרה תורה שמו של הקב"ה שנכתב בקדושה ימחה על המים והאי מצוורע כיון דכמה דלא מפרה אסור בתשמיש המטה דכתיב "וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים אהלו זו אשתו מכאן שאסור בתשמיש המטה א מהו דתימא כיון דאסור בתשמיש המטה ליתי עשה דידיה ולדיחי עשה דשלוח הקן קמ"ל: **מתני'** הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אויבר לוקה ואינו משלח והכמים אויברים "משלה ואינו לוקה זה הכלל יכל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין לוקין עליה: **גמ'** בעי רבי אבא בר מנחם טעמא דרבי יהודה משום דסבר לאו שניתק לעשה לוקין עליו או דלמא בעלמא סבר לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו והכא היינו טעמא משום דקסבר שלח מעיקרא משמע תא שמע גב וגולן ישנן בכלל מלקות דברי רבי יהודה והא הכא דלאו שניתק לעשה הוה דרחמנא אמר ילא תגזול והשיב את הגזלה שמע מינה טעמא דר' יהודה משום דקסבר לאו שניתק לעשה לוקין עליו אמר ליה ר' זירא לאו אמינא לכו כל מתניתא דלא תניא בי רבי

ולא צריכא דעבר ושקליה דלאו עבריה